

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTOI SZALLÁS:

O-vár. Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen

Ari

szor

lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.

dre 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorát először 7 kr, másodszor 6 kr, harmad-

minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előzetes e hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:

Közép-utca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, április 15-én 1861.

(O) Mire e sorok világot látnak, a Királyhágón inneni megyékben legalább is elkezdődött a szervezés nagy munkája.

Az nem lehet, hogy az „alkotmányosság védőbástyái” eljárásuknak más alapot, más kiindulási pontot keressenek, mint a törvényt; és így minden olyan kísérletet, mely a helyhatósági jogok körét akár az illetékesség határain túlterjeszténi, akár szűkkeblűségből vagy párttaktikából a törvényengedte terjedeleminél szűkebbre vonni szándékoznak, előre is erkölcsi lehetlenségnek kell nyilvánítanunk. Ámde vannak és valószínűleg a megyék tanácsremeiben is fognak fölmerülni eltérő nézetek a törvény értelme és alkalmazása felett; a mi aztán szent kötelességévé teszi minden alkotmányos tényezői szerepre hivatott honpolgárnak, hogy a kérdést még egyszer és ismételve higgadtan, elfogultság, habozás és hátsó gondolatok nélkül vegye az észtan és haszeretet bonczkése alá az utolsó órában is, mielőtt az alkotmány zöld asztalához járulna, nehogy élet helyett kárhózatot eszközöljön önmagának és honfitársainak.

A megyék szervezését tárgyazó törvényeink, az Approbatalis cikliket mellőzve, az 1791. 12. törvényezik, 1847. 2. törvényezik, s az 1848-diki pozsoni 16. s 17. s kolozsvári 1. törvényezik.

Azt hiszem, mondanom is felesleges, hogy az utóbbi érintett évből csaknem egészen haszonvetetlenekké tették az azelőttieket, nemcsak azon jogtani alapigazságnál fogva, miszerint „lex posterior derogat priori”; hanem azért is; mert azon néposztály, mely az 1848-diki törvények által tétetett az alkotmány javalmainak egyenlő osztályrészesévé, ezen nyereségeit bizonyára semmi nemzetboldogítási utópiáknak sem fogná áldozatul vinni csupán az 1848-iki törvények el nem isméréséből következőt; és így, ha nem volna a 16. és 17-ik törvényezik, talán octroyáltunk is kellene inkább, mintsem rendes törvényhozási utoni létrejvetelük késedelmisségeért hosszabban nélkülözniük.

E kényszerűségnek maga a bécsi ideiglenes kancellaria is hódolni volt kénytelen, midőn dacára annak, hogy e testület az 1848-iki kolozsvári 1. törvényezik 3-dik §-ának világos szavai ellenére létez és működik, az ismeretes főispáni utasításokban ugyanazon 1848-ik évi 16. és 17-dik törvényezik szerint rendeli a megyei bizottmányokat alakíttatni.

Hanem már azt teljességgel meg nem foghatom, hogy az ezen törvények szerinti rendezésben miképp lehessen az 1848-iki kolozsvári 1. törvényezik 3-ik §-a ezen szavainak: „Erdélyben a közigazgatás és igazságszolgáltatás folyama és személyzeti szerkezete, a közelebbi közös hongyűlés általi elrendezésig jelen helyzetében marad” — eleget tenni akkor, a midőn az 1791-ik 12. s ezt világosító 1847. 2-dik törvényezik a főbírói, alispáni és pénztárnoki állomásokra három-három egyént rendelnek legfelsőbb megerősítés alá terjesztetni; s akkor, midőn azon kormányhatóságról, melynek teendőihez tartozott az ily megerősítést követíteni, az idéztük törvény nyomban következő szavai ezt tartják: „Az udvari kancellaria funkciója ellenben teljességgel megszűnend és azon hatóság, melyet ő felsége a folyó 1848-ik évi magyarországi III. törvényezik értelmében, nádor ő fenségére és a magyar miniszteriumra ruházni kegyeskedett, Erdélyre is kiterjedend. st.

Szintugy előre hallom azon ellenvetést ezen okoskodásomra, miszerint t. i. ez átmeneti állapotban túl a Királyhágón sem kormányoz felelős miniszterium. S azért érintenem kell még egy sokkal fontosabb tekintet.

Az 1848-dik 16. és 17-dik törvényezik lényeges elvi módosítást tettek 48 előtti államjogi viszonyaink: a 3-dik és a 16. s 17-dik törvényezik kölcsönösen egészítik ki egymást, csak együtt állhatnak vagy bukhathak meg. Midőn ugyan is az 1848-diki törvényhozók egyfelől helyhatósági jogokat adtak a nép millióinak; másfelől helyható-

sági jogokat vettek el olyanoktól, kik azoknak évezredes tulajdonosai voltak, s azokért és azokkal alkották és mentették meg nem egyszer végpusztulástól a koronát, hont és alkotmányt; s midőn ezen jogok eredeti hatalmát — elismerem, hogy a polgarisodás és józan szabadság érdekében — a bizottmányok utján közvetített befolyással korlátozták: bizonyára sohasem követtek volna el oly alkotmány és nemzet elleni bünt, hogy a municipiumoknak, az „alkotmányosság védőbástyáinak” nyirbálását decretálják, mielőtt a 3-dik törvényezikben szabatosított felelős kormányrendszer által a szűkebb körre szorított megyei hatóságot már előlegesen kárpótolva s az alkotmányos szabadságot eléggé biztosítva nem hitték.

En ugyan hiszek 1848-diki törvényeink teljes dicsőségbeni feltámadásában, mert azok nélkül nincs, legalább maradandólag biztosított alkotmányos szabadság nincsen számunkra; de ha mégis ez az ideiglenesség tovább fogna húzódní, mint talán jelenleg reménylenők, kérdem mivel fognak igazolhatni azok, kik a volt erdélyi szervezésből az 1848-dik kolozsvári 1. törvényezik szavainak kívánnak hódolni, mivel fognak, mondom, egykor igazolhatni azon eljárást, hogy rabulistai betűhöz ragaszkodásból mi magunk önkéntesen kockáztattuk a törvénynek lelét; hogy kiragadva és félremagyarázva egy cikket a törvények complexumából örökre átadtuk a megyei hatóságot centumpatereknek, a kik az alkotmány és törvények felett legjobb akarat mellett is csak úgy örködhettek, hogy jelölhetnek ugyan ki tisztviselőket, de a kinevezési jogot egy felsőbb hatóság gyakorolja, ez a felsőbb hatóság rendelkezik az ilyen tisztviselőkkel tetszése szerint, és ez a felsőbb hatóság nem felelős!

Valóban nincs más menekvés e zűrből, mint az 1848-iki törvények egész teljességéhez hű ragaszkodás. „Mert bizony mondom nektek, hogy míg az ég és a föld elmulik, egy kis jota vagy egy pontocska el nem mulik a törvényben, míg nem abban mindenek beteljesítetnek. (Máté ev. V. r. 18. v.)

Koránt sem akarom azt állítani, hogy az 1848-iki törvények az alkotmányozási bölcselme ne továbbjai. A nem magyar nemzetiségekre s egy híftelekezetre vonatkozó rendelkezései felett pálcát tört már egy a bel- mint külföldi közvélemény, s bizonyára senki sem óhajtja inkább mint mi az alkalmat, hogy ezen hiányokon az egyedül illetékes törvényhozási uton lehet segíteni.

Addig tanúsítunk a nem magyar ajku testvérek iránt minden a törvény legszélső korlátaig lehetséges méltányosságot, előzékenységet. Mutassuk meg, hogy nemzeti önértéket, jogszertti igényeiket becsülni tudjuk; nyelvük iránti rokonszenvet, eltérő politikai nézeteik iránt türelemmel viseltetünk; osszszuk föl testvéries arányban a megyei hivataloskodás terheit; tegyük őszinte vallomást arról, hogy mi semmivel sem akarunk szűkebbé tenni irántuk, mint az 1849-iki szegedi országgyűlés; hogy például a dobokamegyei főispánt üdvözlő román szónok által nyilvánított kívánság rögtoni teljesítésében nem meggyőződésünk, nem óhajtásunk az akadály, hanem csupán azon körülmény, hogy törvényes téren állva, fenálló törvények ellenére sem közóhajtásnak, sem bevégzett törvénynek nem válhatott országgyűlési határozatoknak nem hódolhatunk.

Tegyük ezt, bármily balmagyarázatok kockázatásával is, a minden léptinket figyelemmel kísérő európai közvélemény iránti tartozásból.

Cserébe aztán mi is megvárhatjuk testvéreinktől, hogy tiszteljék, ha velünk nem, legalább benünk a törvényekhez ragaszkodást.

**Főispáni nyilatkozvány Tordavármegye összes közönségéhez!** Midőn a lefolyt 11 évi törvénytelen rendszer végnapjait éljük; ez ünneplés pillanatban szólni kívánok e megye magyar, szász és román testvéreibe.

1. Első Ferenc József ő császári királyi felségének e folyó 1861-dik ápril. 6-án kelt legmagasabb kegyelménél fogva Tordamegye főispánjának neveztettem ki. Hazám szeretete parancsolta, hogy ezen átmeneti korszakban álljak e

megyének élére, s minden e megyében lakó nemzetiségek közreműködésével őstörvényeink és a teljes jogegyenlőség alapján segítségük új életre hívni hazánk megszüntetett alkotmányát.

Legyen tehát jelszavunk: a haza és alkotmány; összetartó kapcsunk: a nemzetiségek testvérisége!

2. 1848-beli szentesített törvényeink felállítottak a honban lakó minden népek és nemzetek jogegyenlőségét. Örökre eltörölték a robotot és urbéridézmát; s az urbéresosztály ez által a földnek szabad ura, e honnak szabad polgára lett.

De fájdalom! voltak és lehetnek ma is e megyében, kik e megyei békés népet oly hazug hírekkel nyugtalanítják: mintha a nemesi osztály vissza akarna venni a szabad lett urbéri földet, visszaállítani a robotot, urbéri dézmat stb.

Ne higgyetek ily ámitóknak. Ezen bujtatók, kik honunk testvérmemetei egyetértésének gátolói s a királyi felség által szentesített hazánk törvényeinek megsértői... S valamint igaz az, hogy minden urbériség u. m. robot, dézma örökre eltörölve vannak, s a felszabadult urbéri földek a felszabadult urbéres örök tulajdonává váltak: ugy igaz az is, hogy mindenkit, ki a felszabadult népet ellenkezővel ámitja és ellenkezőről törekszik meggyőződni, néplázítóknak tekintendek, s a legsúlyosabb felelet terhe alá helyezem.

Rend, nyugalom és bizalomra van szükségünk: hogy a szabadság és jogegyenlőség felvirágozhassék!

3. Minthogy a tulontúl sok pénzkiadásokban könnyűlést és apasztást kívánok eszközölni, szándékom a megyei tisztség szervezése után rögton, a községek szükségleteire számítani szokott pénzkiadásokat megapasztani, hogy az adózó népek a lehető legmérsékeltbb községi kiadások által enyhítet szerezhessek.

Végre, míg a megyei tisztséget a választmányon egyetértőleg rendezem, addig is a rend fentartására s minden történhető kihágások miatt a létező községlőjárásokat felelősökké teszem. Kelt Tordavármegyében Torda városában az 1861. év ápril. 15-én. B. Kemény György, főispán.

Torda, április 13-án 1861.

„El magyar, áll Buda még.” A Királyhágón tuli megyék az okt. 20-diki patens keletkezése óta, ennek félrelökésével törvényes alapokon, törvényhatósági autonómiajokat visszaállítván; a XIX-dik században, másodízben és pedig nagyobb hatalommal, több őszhangzással és egyetemes-séggel, mint ez csakugyan ezen század harmadik tizedében, az országgyűlésen kívül kirott és fölemelt hadiadó és katonaszedés miatt történt — újabban, a magyar nemzet történetében kitörölhetlen polgári erénnyel bebizonyították, miként a 48-diki XVI. t-cikk bevezetésében a „magyar alkotmányosság védőbástyáinak” nevezett megyei szerkezet nem üres szóvirág, a melynek megfelelő értelem már rég elhervadt volna — de oly igazság, mely jelenben is él és élte; oly védőbástyák, melyekre az alkotmányos szabadság lerombolt falai újból fölépíthetők.

E szerint a leszenvedett gyász 12 év után, a magyar királyság testében megmozdulván az alkotmányos vérkerengés: maga a szív — magyar országgyűlésünk — dobogni kezdett. Oly férfiak gyülekezete, oly testület ez, melytől míg az európai népesalád, a viszonyok által szorosabban fűzött nemzetközi kapcsolok, érdekek alapján oly eljárás veszen igénybe, miszerint az európai kényuralom bilincseit szétörni közvetve vagy közvetlenül, de mindenesetre egyetemesen fölkelt népek jogos törekvéseit ne akadályoztassa, sőt minden jogkörében eső erkölcsi eszközök által, melyek az ágyuk célpontjain kívül esnek, azokat maga részéről is előmozdítani törekedjék: addig törvényhatóságaink nem ugyan az utasítások erejénél fogva, melyek az országos népképviselőt elve és a 48-ik törvény által megszabott választás rendje által lehetlenekké váltak — hanem az új nagyhatalom, a közvélemény nemcsak erkölcsi, de politikai feyvereivel őrtállanak: miszerint nemcsak a restitutio in integrum törvényes elve; nemcsak minden 48-beli alkotmányos garantiánk előlegesen kiélegettessék — de egyszersmind a mélyen sértett nemzeti becsület is negyedfél század után elégtételt, nemzeti kegyeleteink kifejezést nyerjenek. 1790-ben Pest és Szabolcs vármegyék indítványára az országgyűlésen a koronázást megelőző időközben, a lefolyt évtized alatti alkotmányi felforgatás miatt a pragmatica sanctio megszakadtának mondatván ki: a szelid, nagyrészben alkotmányos érzelmű II. Leopold, ki II. József felforgató művébe sem közvetlenül, sem közvetesen be sem is folyt, a törökön vett győzelmei, a győzelmek eredményéről föltétlen lemondás és gyors békekötés által egyfelől; másfelől a rendek szűkkeblű magatartásából folyt azon elégedetlenség által a népek, miszerint József humanus intézkedéseit is elvetvén, még a Mária által kiadott urbéri pontokat sem akarták megtartani, sőt a városi polgárságot is jogalkban megszorítani kívánták — mondom csupán ezen események által tudta koronázatását az országgyűlés hatodik hónapjában a Mária és II. Károly által kiadott koronázási hitlevelek alapján végrehajtani. Minthogy ezen események által az áristokrata ellenzék elvesztette a szilárd alapot lábai alól: az ügyek így, s csupán csak így tétethettek a törvényhozás rendes kerékvágá-

sába vissza — kellvén az 179%-beli alkotmányos szellemről átlengett törvényeink.

Alig kell mondanunk: hogy ezen viszonyok 70 év alatt merőben megváltoztak — úgy az akkori és mai Európát, valamint az akkori és mai Magyarországot illetően.

Mai napok sem hangzanak rémesen az 1849-ki elvek az angol wigh miniszternek füleibe, sőt ő hirdeti azokat a népeknek; elvből, vagy ovatosságból? mindegy. A francia eszmék leverésére, akár az északamerikai szabadságháború megfosztása, akár saját hazája rosszul fel fogott védelme tekintetéből egy Pitt nem készít, mert nem is készíthet oly áldozatok árán újabb meg újabb koalíciókat, melyek a szabad és gazdag Angliának alkotmányát is egy időre megtámadták, pénzerejét kimerítették. A helyett, a hol közvetlen nincs érdekelve a „non interventio“ tényleg életbe léptetett elvénél fogva vagy semleges marad, vagy a népjogok erkölcsi támogatásával beéri. De semmiesetre az elnyomók tettelegese védelmére nem kél. Még a török barátság érdekében sem, hogy bár a spizzai kikötőt a kis Montenegrotól visszafoglalja.

A mi pedig a jelenlegi Magyarországot illeti: minékutána a 48-diki törvények hoztak — nem lehet igazságszeresen egy néptörvénynek is e hon határai között méltó panasza — kivéve Mózses vallását követő polgártársainkat. De hogy a jogegyenlőség elve rájuk is egymásután ki nem terjesztett, vagy inkább a kiterjesztett jog törvényre nem válhatott — az a szegedi emancipacionális tény biztosítása szerint nem a magyar nemzet elfogultságának, vagy szívtelen testvérelensége — hanem közös elnyomóink tízenkét évi keblélázító zsarnokságának szintén felrovasdó, mi alatt a magyar csak a polgárság fájdalmaiban osztozhatott testvéreivel.

Igy sem az európai viszonyok, sem belálapotaink — minthogy ez utóbbiakat illetően a minden emberi, politikai és országos jogokban önkényt, saját ösztönénél fogva testvéreivel megosztani kívánt magyar nemzet ellen ármányos kezek által szított nemzetiségi igények egyáltalában nélkülözök nemcsak a törvényes, de az észjogi és helyes politikai alapokat; nélkülözök az igazságot oly nemzet ellen, mint a magyar, mely az általa alapított, karjának erejével ezredéven át fönntartott haza részint itt talált, részint betűltett nemzetiségét nem elnyomni, de magához fölemelni kívánta; az ezekkel önkényt testvéreileg tartott osztályban maga számára nem oroszlanlyi részt kívenni, hanem minden jogokban a jogegyenlőség alapján velük megosztani kívánt — így mondom, sem a demokráciai elvek felé grávitáló európai viszonyok, sem a belálapotaink nem látszanak aggasztóknak arra nézve, hogy magyar országgyűlésünk a bécsi hagyományos politika irányában mindenkorra határozzon; határozzon úgy, hogy a népek Istene által nyújtott alkalom elszalasztását megbánni, mint már sokszor, soha oka ne legyen; határozzon úgy, hogy a magyar királyság jogai kitűnjen és benn ne csak elismertessenek és aztán meg ne tartassanak — hanem, hogy mindenek fölött biztosíttassanak. És imé ismét 48-beli III-dik t.cikkünknek vágyunk azon megjegyzéssel, hogy ezen európai eseményre vált fajt accompli — ha t. i. megörténhetik — Európa nagy népei által elismertessék, biztosíttassék.

De hogy országgyűlésünk ezen nagy föladatát, ha lehet békés úton megoldhassa: kell, hogy a hazai halamság, ernyedtetlenül kitartó közvélemény által gyámoltassék, hogy úgy szólván innen merítse erejének szellemi táplálékát. A Királyhágon tuli törvényhatóságok teljesítik kötelességeiket, a mily elhatározott vala föllépésük a gyakorlati jog terén — szintől szilárd, rendíthetetlen és tiszteletet parancsoló maguktartása a haza jogai s törvényeinek hű érzésében. Nem szabad, hogy a Királyhágon inneni törvényhatóságok, melyek éppen most szervezendők — a Királyhágon tuli testvér megyék példájától visszamaradjanak. Időnkben nemcsak a békés megoldás, de a harci eredmények is leginkább a közvélemény nagyságának mérveitől, hatalmának szellemi súlyától föltételeztetnek. És hazánkban a politikai közvélemény gyűpontját, a törvényhatóságok.

Ohajtandó volt volna, hogy a Kolozsvárt tartott értekezletek a megyék szervezése körül egységes nézeteket állíthatának meg. Mert a törvény rendelte a 48-ki XVI. törvénycikkben ugyanazon egy és föltétlen.

Tagadhatlan, hogy azon jogi tények, melyek az idézett törvény alapján tettek, a bekövetkezett 12 évi rémuralom jogtapodása által törvényes jellemüket el nem veszítették, hogy a 48-ban alkotott bizottmányok az idézett törvény g. pont alatti rendelkezése szerint, mindaddig fönnállanak, míg a megyei szerkezet törvényhozásiilag nem rendeztetik. Tehát az akkori megyei bizottmányok összehívása nem egyéb, mint a 48-beli törvények iránti tisztelet tényleges kifejezése.

Nem így áll azon második lépés, miszerint ezen bizottmányok megfogytakozott tagjaikban és a 12 év utáni viszonyok szükségai, s igényeikhez képest magokat ki kell, hogy egészítsék. A törvény a bizottmányi tagok megválasztását az ösgyűléseknek adta; és a megyei bizottmányokat mindazon joghatósággal ruházta föl, melylyel magok a megyegyűlések bírnak.

Mi a jogilletőségek iránt tisztaba vagyunk. De azt mondják: rögtön hozzá kell fogni a megyék szervezéséhez, hogy a közigazgatást haladéktalan átvehessük. Míg a választók összeírásától föltételezett ösgyűlések megtartatása több hetekre hátrálthatná gyűlőt elnyomóinktól menekülhetésünk természetesen, jogosan ohajtott célját.

Es minékutána senki sincsen közülünk, ki az ösgyűlések mihamarább leendő megtartatása ellen szavazna; senki, a ki öngyilkos kezekkel törvényeink demokratikus elvein nyugvó népjogok megszorítására csak gondolni is merne, a mindenesetre helyzetünkben fontos kérdés nem oly homályos világban tűnik föl, mint első föltevésénél. Kiderül, hogy az egész nem egyéb, mint időkérdés.

De annyival nagyobb felelősség nehezkedik a bizottmányok tagjaira egyenkint, minden tényekért; annyival szükségesebb, hogy az idézett t.cikk b. pontja rendelete szerint a bizottmányok ülései a nyilvánosság ellenőrsége alá tétetvén — polgártársaink részvéte — közszellemében nyerjék meg azon erkölcsi nyomatókat, mely nélkül az alkotmá-

nyos szabadság csak írott malaszt maradna; s a közigazgatás nem elveiben, csak személyeiben változnék meg. Teljesítse mindenki kötelességét; tegyen mindenki erejéhez képest nem a hivatali ambitio érdekében, hanem az önzetlen haza szeretetében! A többit bizzuk Istenre, ki a népek sorát mindenható kezében tartja. Szabó Lajos, Tordavármegyei bizottmányi tag.

**Kolozsmegye hatósági élete**, melyet 1849-ben az önkény anyagi hatalommal mindnyájunk kimondhatlan romlására félbeszakított, végre ismét folyamatba van indítva. A megye önkormányzati jogának gyakorlata az 1848-diki törvények szellemében, mint a közszabadság ma már egyedül éltető szellemében, ápril. 15-én kezdődött meg, mely napra az előleges főispáni értekezleten megállapított irányelv értelmében, addig is míg ösgyűlés tartathatnék, a bizottmányi gyűlésbe meghívtak az 1846-ki állandó megyei bizottmány mindazon tagjai, a kik még életben vannak, s megyénk területén élnek, valamint többen, a kik új tagokul jelöltettek ki, s a kiknek névsora előre köröztetett. De a bizottmány ülései a pozsonyi 1847-<sup>3</sup>/s-diki XVI. t. cz. 2 §-ának utolsó pontja értelmében küllönben is nyilvánosok lévén, nemcsak a meghívtak, hanem általában mindenki megjelenhetett. Ez köztudomású dolog lévén, említtet napra oly tekintélyes számmal is meg a megye birtokossága, magyarok, románok, földbirtokosok és papok, nemesség és honoratorok, általában az intelligencia, hogy már magában ez első alakító gyűlés inkább köz- vagy, mint általában nevezik, ö s g y ű l é s jellemét viselte. Főképp a román tisztelendő és főtisztelendő papok nagy számmal siettek részt venni.

Gyönyörrel láttuk nyilvánulni azon nemes ösztönt, mely a megye magyar és román nemzetiségű művelt fiait, mint az alkotmányosság, a törvényesség, a valódi jogélet elvének tisztelőit ily tekintélyes számban hozta össze megyénk tanácskozási termébe; örömmel hallottuk a szabad vélemény hangját ismét fölzengeni e teremben, hol tovább egy évtizednél csak a fináncz-beamterek pennájának egyhangu perczegése adott silány életelt a bureau-k halotti csendjének közepette.

A terem már 9 órakor zsufolásig megtelt, s a folyosók és kitűn az utcán még egy akkora közönség vala, mely a tanácskozás kezdődtevel a nyitott ajtókon és ablakokon át kihangzó szavakat lesé, s kölesönös értesítés s eszmecseréköt várta a gyűléss eredményét.

A gyűlés körülbelül 10 órakor kezdődött.

Milts Ujfalvy Sándor hazánkia indítványára egy küldöttség nevezetett gróf B é l d i Ferenc főispán ő mlghoz, hogy alkotmányos szokás szerint tisztelettel hívja meg a gyűlésben való megjelenésre, a főispáni széket elfoglalására, a tanácskozási megnyitására. A meghívó küldöttség gyorsan járt el megbízatásában, s midőn megyénk közszertetű népserű főispánja a teremben megjelent, hosszan tartó lelkes eljenzéssel tödvözletet, mire aztán széket elfoglalván, az örömsaj lecsendesülte után egy határozottan alkotmányos szellemű beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Szeretett főispánunk jelszava: a törvényesség, 1848, közjogi és magánjogi viszonyaink közt az államot egyetértéssel megosztó pont: Ki nyilatkoztatta, hogy nincs böbb ohajtása, mint a megye igazgatását lehető leghamarább átvenni, a gyűléster rendszert embereinek kezéből, s reméli, nem fog csalódni azon reményében, a melyben a gyűlést összehívta, hogy t. i. nézetegység fog megalapulni mindazon teendők iránt, a melyek a jogtér sürgetős elfoglalásának célját minélhamarabb elérhetővé teszik. E célát tartva szemelőtt, azon véleményét nyilatvánta, miszerint addig is, míg a közgyűlés összehívathatnék, a megye hatóságának ideiglenes gyakorlására legcélszerűbbnek látna, az 1848-ki bizottmányi tagjait, tekintettel minden nemzetiségi érdekek kielégítésére, kellő számmal kiegészíteni, s ideiglenesen tisztviselőket jelölni ki.

Ekkor Tóth S. következő beszéddel tödvözle a főispán ő mlgat: Meltóságos gróf főispán ur! Midőn mlsgod e megye kormányára állítatván, e megye köleségöt a 11 év óta nélkülözött alkotmányos élet mezejére átvzetni hivatkozt: elismerjük, hogy mlsgod a családi élet köréből magát kiragadva s a közpályára elszárvva, azon áldozatot hozta, melyszerint ezen megye 1000 éves alkotmányának elszarolt és összeromlasztott sziklavárát ismét birtokába vehesse.

Fáradtság teljes leand mlsgod pályája, mert az egyszerű már feldult alkotmány gránit alapjára kellend az újabb kor igényeinek megfelelő javításokat rakni, felkeresvén a kor szükségait kielégítő részeket, azokat átídomítani, hogy lakóink biztos menhelyet biztosítsón a végtelen időköz; és bevezetni a régiekkel együtt azon új lakókat is, kik eddig belsejéből kizárva, csak kivüle tūrték az idők sanyarát. Meltóságos gróf ur! Ezen új lakokkal kellend azon osztályt érvényesítenünk, melyet 12 év előtt a szabadság, testvériség és egyenlőség drága erekléiben nemes lemondással megajánlottunk; azon barátságos kéznnyújtást, melyre jobbjainkat 12 év előtt testvéries bizalommal kinyújtottuk, de melyet akkor testvéreink a reactio bünök ármányaitól megmérgezve, eltaszítottak s most keserű kiábrándások után, hogy akkor bünök önérdékben zsákmányoltott ki hívékenységök, felénk terjesztették, elfogadnunk; e kéznnyújtás által testvéries bizalom kapcsát középre megszilárdítottuk, hogy az soha álerdekeknek s szennyes önhaszonlesésnek áldozatul ne vessessék.

Meltóságos gróf ur! Ezen nagy, ezen nemes feladat akként lehetend megoldva, ha az 1848-beli törvényes jogainkhoz ragaszkodva, az általuk körvonaloztott tért elfoglaljuk s abból elfogadni semmit nem engedünk, ha vívmányaink testvéreinkkel egyenlően megosztoznunk. Így s nem másként leand teljesülve hazánk legnagyobb fiának jósmónadata: „Magyarország nem volt, hanem lesz!”

Nagy és fontos időknek nézünk elébe, s ha majd az idők folytán e megyének is leand historiographia, a mai naptól számítandja azon nyugvó pontot, honnan irandja meg a megye történelmét a szerint, a mint a ránk várakozó munka végeztetett.

E megye közönsége meg van győződve, hogy mlsgod szellemi erejét arra használná, miszerint a nemes munkának nemes leand az eredménye is; mert mlsgod személye

elég biztosítékot nyújt. Hiszen mlsgod azon kevesek egyike a megírtult sorokból, a kik a nemzeti szellem ébredező korának kezdete óta oly nemes s esztigedetlen harcztot folytattak a szabadságért ki hogy azt az ifjuság fogékony szellemével tanulmányozta, messze tengeren túli hazájában kereste fel a végre: hogy azt virágzó fára növendőt hazánk földébe is áttöltesse; — ki öseitől is a függetlenség s szabadságszeretét örökölte hagyományképp, midőn egyikében a pártatlan hazafini feláldozás nemes példányát bírja hazánk történelme.

E megye közönsége örömmel áldozta fel minden szellemi erejét e nagy munkában részt venni s annak fáradaimaiban osztozni. Vezéreljen mlsgod az uralkodás zsarnoksága nélkül s követni fogja keble hajlamából és nem szolgálja félelemből. És ha vezér s vezérelt sereg közt a kapcsolót bizalom képezi, mit a kétkedés rozsdája nem tesz törékenynyé — a diadal bizonyos.

A nemes küzdelmek jutalma mlsgod nyugodt öntudata s a kormányra alá bízott megye meglegedése lesz, melyet hogy hosszas éveken át élvezhessen, őszintén kívánjuk. Eljön!

Mely tödvözle beszédre hosszantartó eljenzés hangzott fel a teremben.

A régi bizottmány tagjainak névsora olvastatván, a hon határain kívül élő emigráns hazánkia gróf Karacsay Sándor nevére tödvöz eljenzésben nyilvánult a jelenvoltak érzelme. A kijelölt új bizottmányi tagok névsora mind a románok mind a magyarok részéről felkiáltás utján szaporított, s így a bizottmány a legnagyobb egyetértéssel kiegészített.

Ekkor Fekete János kolozsvári g. e. esperes, ki már előbb román nyelven alkotmányos érzelmi, egyetértés és testvéries bizalomra felhívó, s többszörös eljen kiáltásokkal félbeszakított beszédet mondott, most újból román nyelven szót emelt, s egy iratot olvasott fel, a melyet „a románok nevében“ jegyzőkönyvbe kívánt fölvétetni. Ez irat tartalmát e lapok olvasói körülbelül ismerik már az előleges közlésből, melyet a „K. Közlöny“ mult számában olvasánk. Zeyk Károly hazánkia a beadvány azon záradékára, miszerint „ha az ösgyűlés május 9-dikéig meg nem tartatnék, ez esetben a románok az ideiglenes megyei bizottmány és ideiglenes tiszttség hatáskörét azontul el nem ismerik“, figyelemzetni kívánta az esperes urat, hogy egy ily nyilatkozat több megfontolást igényel; mert hová vezetne ez? Némelyek azt mondhatnák: mi meg május 15-dikén tul nem ismerjük el a hatóságot; mások meg más batáridöt szabhatnának, nem véve számba oly eshetőségeket, a melyek az ösgyűlés megtartatását teljes lehetetlenné tetheték. Ez egy nemét a forradalomnak idézné elé. E kérdés sok oldalról vitattatott, míg végre főispán ő méltósága e tárgybani megnyugtató nézetét nyilatvánta, hogy t. i. részéről ohajtaná, vajha a közgyűlés már holnap megtartathatnék, de ha ez talán május 9-dikéig, vagy még egy pár nappal később lenne csak végrehajtható, ki fog arról tethetni? A megyeservezés a mostani összevisszazavart viszonyok közt oly sok előre tán nem is látható nehézségekkel összekötött munka, hogy azt tetszés szerint meghatározandó rövid idő alatt alig lehet véghezvinni. Bizalomra hív fel mindenkit, s biztosítja a románokat, hogy mitetett a megyei hatóság valódi gyakorlatiara szükséges előintézkedések, átvételek stb. megtétettek, azonnal össee fog hivatali az ösgyűlés, ha lehet még május 9-dike előtt. A mi a beadványnak jegyzőkönyvre leendő vételeit illeti, ez már magában azért se lehetséges, mert ezen első gyűlés csak alakító gyűlés lévén, nem pedig már constituált gyűlés, jegyzőkönyv még tőléről nem vitethetik; ez alkalommal főispán ő mlga fölemlíteni kívánja azon körülményt is, hogy a palatái román esperes a románok közt e gyűlés célját egészen ellenkező értelemben tévén hűrül, azokat mint egy ösgyűlésre seregesen megjelenni hivta fel, ez eléggé nem roszalható eljárás az alkalommal csak félértesnek kívánja ugyan beszámítani, de kíván mindenkit figyelmeztetni, hogy jövőre hasonló zavarokat előidézni örzikédjék. Az esperes ur utasítottat arra, hogy a beadványt a jövő gyűlésen terjessze elő, aláírván és iratván többekkel, s nem igényelvén oly jogot, a mit maguknak egyének nem formálhatnak, hogy t. i. a román nemzet nevében beszélnek, a mit csak törvényes választott képviselők tethetnének.

Ezután két kisebb bizottmány nevezetett ki, egyiknek feladatául tűzetvén, hogy a régi tisztikar helyébe, mely lemondott, egy ideiglenes tisztikar jelöltjeinek névsorát állítsa össze, a másik pedig készítsen utasítást, mely zsinormértékül szolgáljon az átvételi eljárásoknál.

Délben a megyeház teremében főispáni ebéd, melyen magyar és román nyelven toasztok mondatk, ezek közül kiemeljük a b. Bánffy Albert, Zeyk Károly, Gyarmathi Miklós, gr. Esterházy Kálmán, Fekete és Pap Tivadar esperes urak pohárköszöntéseit.

Este fáklýszene a főispán tiszteletére, kinek laka előtt Gyarmathi Miklós fiatal hazánkia következő beszéddel tödvözle az ünnepeit félrít: „Meltóságos gróf főispán ur! Zajos, viharos 12 évet éltünk keresztül. Elejét e 12 évnek a böven hullott drága piros honfi vér festé. S bár irtoztató polgárháború ontá, ne sajnáljuk: a szabadságért omlott az. Középén ez időszaknak fergetegként omlott ránk a fehér-pirosat bemocskoló pátensek zivatara; ne időzzünk e kornál! Végét ez átkos kornak reményünk zöld színe szegélyezi, mely szín nem önkéltül biztat, hogy eljutottunk mi is előcsarnokába azon szentegyháznak, melyen belül a szabád népek halálcéket zengenek a Mindenhatóknak. Azoknak, kiknek ajkán kárházható ítélet fakad e 12 év szenvedései ellen, azoknak bocsássa meg Isten bünökét, mert nem tudják mit cselekesznek. Nem tudják, hogy piros vértünk s a fehér papírosnak böven kellett omlani, hogy reményünk biztosan kiviruljon; nem veszik észre, hogy magyar nemzeti színtünk — mely jelképe szabadságunknak — csak így, csak ez uton forhatott össee szöttephelentni.

Emeljük föl e színeket, készítsünk belőlük zászlót s tartsuk magasan, tartsuk mentől magasabban, mert nem szégyenlhetjük vele magunkat: a szabadság, testvériség és egyenlőség vannak arra írva. De mit mondok, mi nem tartani, mi követni vagyunk hivatva e zászlót; a ki előttünk tartja, a ki magasan lobogtatja azt, az méltóságod. A mi kötelessé-

günk védeni azt, hogy a halál s á r g a s az enyészet fe-  
kete színe soha többé erő ne vegyen rajta.

Közöttünk, kik mlsgodnak a tisztelet önkéntes adóját lefi-  
zetni itt megjelentünk, tán senki sincs, ki ne tudná, hogy  
annyi jeleséink közt, kiket számunkra a gondviselés meg-  
tartott, e zászló mlsgod kezében illik legjobban, áll legbiz-  
tosabban; nincs, ki ne tudná, hogy e zászló megragadására  
nem hű dicsvagy, nem türes nagyra vágyás ösztönöz.

S éppen azért, mert ezt jól tudjuk, forró, tisztelettel-  
jes köszönetünket nyilvánítani jöttünk ide, hogy a gondvi-  
seléstől bőven jutottat anyagi kényelemmel többre becsülve  
hazánk, illetőleg megyénk sorsát, nem habozott hazafisá-  
gának újabb tanúbizonyságát adni s annyi akadályokkal ne-  
hezített hivatalát elfogadni.

Mi biztos reményt táplálunk az iránt, hogy mlsgod  
bölcs vezetése alatt bejuttunk az ígért földre; azon földre,  
melyet súlyos szolgátságunk éjszakáján oly szépnek álmo-  
dánk; azon földre, melyen minden testvér nemzetek jogos  
igényeinek kielégítése után oly ragyogó színekben fog vi-  
lítani a polgári szabadság; tudjuk, hogy erre morális és  
anyagi erő kell, mi az első illeti, azon felül mi mlsgodban  
oly bőven feltalálható, mi is felajánljuk őszinte közreműk-  
désünket, az utolsó buzgó imánkat küldjük az ég urához,  
hogy erővel és hosszas állandó egészséggel ajándékozza meg  
méltságodat. Éljen! sokáig éljen!

E beszédre, valamint helybeli g.-e. esperes F e k e t e  
üdvözlő beszédre főispán ö mlsga egy alkalmasszerű beszéd-  
ben köszönetét fejezte ki.

Másnap, ápril 16-án bizottmányi közgyűlés. Főispán  
ö mlsga recapitulálta a tegnapi tanácskozás főbb pontjait,  
azon véleményben van, hogy jegyzőkönyv nem vitetvén, az  
nem is olvashatják fel. Osvai Ferenc megjegyzi, hogy a  
tegnapi napon folyt tanácskozás és vitaközösnek a más  
kezdve szerkesztendő jegyzőkönyvben nyoma kell, hogy le-  
gyen, s mindaz, a mi iránt megállapodás történt, befoglal-  
tassék. Ekkor feláll kolozsvári g.-e. esperes Fekete János  
s román nyelven tartott beszéd után, újabb felolvassa a tegna-  
pi napon vitatott román beadványt, a mely ez alkalommal  
több román aláírásával volt ellátva s abból kihagyva azon  
zárókat, a mely a mult gyűlésen Zeyk Károly ismert meg-  
jegyzésére szolgáltatott alkalmat. Főtiszt. Pap Tivadar, ko-  
lozsi román esperes nyilvánítja, hogy mind a román, mind  
a magyar nyelvet anyanyelve gyanánt beszélvén, nézeteit  
azon nyelven terjesztendő elő, a melyen kívánatlik, mire  
minden oldalról hangozván: „a melyken tetszik” románul  
kezdő s magyarul folytatja beszédét, mely igen szép alkot-  
mányos felfogású szavazat vala a törvényesség elve mellett.  
Ugyancsak esperes Pap Tivadar panaszt emel, hogy a ro-  
mán nemzet meg van bélyegezve, mert a mai „K. Köz-  
löny”-ben a román nemzet forradalmának van  
nevezve (?); ő ez ellen óvást tesz s felkéri a főispán ö  
mlsgát, hogy az említett lap szerkesztője részéről azon vád  
(!) visszavonását befolyásá által eszközölni méltóztatassék.  
Fekete János g.-e. esperes szintén kinyilatkoztatja, hogy ál-  
talában a „K. Közöny”-ben a „román nemzet ellen sértő”  
cízikkel szöveget megjeleníti! Mindenki azon meggyőző-  
désben van, hogy a „K. Közöny” az napi számában csak-  
ugyan tapintatlanul közlés adatot, s minthogy a gyűlésben  
lévők közül Pap Tivadar esperes uron kívül tán senki sem  
olvasta, egyedül Berde Áron szólal fel, mint a ki a szer-  
kesztőséggel némi összeköttetésben van, a mennyiben jelen  
szokott lenni a szerkesztőségi értekezleteken. Főispán ö mlga  
azon véleményben van, hogy a hírlapszerkesztők általában  
értelmes emberek, s ha ama közlésbe valami olyas csúszott  
be, az csak félreértésből származhatott, a mit a „K. Köz-  
öny” kétségkívül sietni fog helyreigazítani. (No már olvassa  
el akármely a mult számunkban tett közlést s ítélje meg, van-e  
ott csak egy szó, mely a román nemzetet sérthetné! Ott  
ez áll: „Kifogás alá hozatott esperes (Fekete) ur azon  
nyilatkozata, hogy ezen kívánatok elutasítása esetében a ro-  
mánok ignorálják a bizottmányi hatáskörét; egy szónok  
által e nyilatkozat forradalmának nevezetett.” Ennyi az egész!  
Ugy látszik a jelen voltak közül csakugyan  
senki se olvasta meg akkor az említett passzust. Isten őríz-  
zen, hogy mi a román nemzetet sérteni kívánjuk. Ezt nem  
tettük soha, nem is fogjuk tenni. Csodálkozunk, hogy főtiszt.  
Pap Tivadar ur ennyire félreértett. Hiszen mi csak „egy  
szónok reflexióját adtuk minden hozzáadás vagy elvétel nél-  
kül s e reflexió szerint nem a román nemzet, hanem a  
fennebbi nyilatkozat, a mit egy egyén tett, nevezet-  
ik forradalmának. Se mi, se a tisztelt szónok nem vado-  
lta a nemzetet, hanem ez utóbbi figyelemzett Fekete urat a  
clausula jellemére, mely clausula, hogy a beadványból kiha-  
gyatott a más napi beadványt, közlőnk román hazánk-  
fiai ildomoságának és böles belátásának. A mi a Fekete  
esperes ur állítását illeti, csak azt feleljük: a „K. Közöny”  
általában nem sértő cikkek, hanem elvkérdések feletti vi-  
tatkozás, eszmecsere tere. A „sértő cikkek” alatt a lapunk-  
ban magyar nyelven író jeles román hazafiak cikkeit érti-e?  
Hisz azok a legidomosabb, szelleműs és dühöndetlen véd-  
őokok nyugvó, az érdekek s az elvek helyes felfogásából  
eredő alkotmányos nyilatkozatok. Ne emeljünk egymás ellen  
vádát ok nélkül s mindenkifele ne elegyítsük össze a sze-  
mélyes kérdéseket az elvek kérdéseivel. Keressük az igaz-  
ságot és legyen békesség és kölcsönös tisztelet most és  
mindörökké. Szerk.) A nyelvkérdés, mint az első gyűlés-  
ben, ugy ez alkalommal is előfordult. A jegyzőkönyv két  
nyelven vitele felett oly vélemények nyilvánultak, a melyek  
egy okkalkal példákval meggyőzőhet embert se hagyhat-  
tak kétségben aziránt, hogy ha a köztört tartjuk szem előtt,  
azon esetben is, ha a jegyzőkönyv két nyelven vitetik, egyikre  
kétes kérdésekben biztosan kellett hivatkozni, erre a ma-  
gyar kétségkívül alkalmasabb. Erre nézve felolvastott  
Krassó megye jegyzőkönyvének kivonata, mely szerint Gózdú  
Manó elnöke alatt ama par excellence román megyében  
szintén a magyar nyelven vitt jegyzőkönyv határozatokat bi-  
telesnek. Egy román hazafi indítványozván, hogy a bead-  
vány pontonként tárgyalassék, Hosszu József román hazánk-  
fia erre felkérte, szives volt azt pontonként magyarra  
fordítani, a miből kitért, hogy az első pontokban kifejezett  
igények már törvényileg ki vannak elégítve, a többiek pe-  
dig a törvényhozó hatalom elibe tartoznak, a melyet a me-

gye nem gyakorolhat, mint jogkörébe nem tartozót, egyéb-  
iránt főispán ö mlsga ajánlja a románok figyelmébe a po-  
zsoni 1847/8-diki V. t.-cikket. Zeyk K. feltűnőnek találja,  
hogy némely románok a helyett, hogy biztos alapot venné-  
nek, a melyen építeni lehet, a törvényekből válogatnak, egy  
kicsit megtartanak 47-ből, egy kicsit 48-ból, egy kicsit meg  
tetszésük szerint. Esperes Fekete ur kéri, hogy mindenesetre  
a beadvány felvételssék, mert „ez nekik már fixa ideájok.”  
(Általános derűtlenség, ő maga is nevet, valószínűleg familiáris  
jelenet.) Kívánata ellenvetés nélkül teljesítettik.

Pataki József hazánkfia felolvassa az utasítás szer-  
kesztő bizottmányi jelentését, Zsombori József hazánkfia pe-  
dig az ideiglenes tisztség névsorát.

Az alsó kerületben, főbíró báró Inczédy Zsigmond,  
alispán Hosszu József, pénztárnok Rettégi László.

A felső kerületben, főbíró Macskási Pál, alispán  
gróf Csáky György, pénztárnok Keresztes Sándor.

Főjegyző Tóth Samu; első aljegyző Halmágyi Sándor,  
második aljegyző Nemes Péter; tiszteletbeli főjegyzők báró  
Huszár Sándor, Gyarmathi Miklós; tiszteletbeli aljegyzők  
gróf Bethlen Dániel, Szabó József, Szabó Béla, Kendeffy  
Gyula, Török Károly, gr. Bethlen Géza.

Az alsó kerületben; kolozsi járásban szolgabíró  
Móza Samu, segéd szolgabíró Ferenczi László; mocsai já-  
rásban sz. Hosszu Theofil, s. sz. Thuri Pál; palatka j. sz.  
Komis Lajos, s. sz. Sulucz János; örményesi j. Eperjesi  
László, s. Kolbász Tivadar; nyulási járásban Kászoni Ignác,  
s. Szabó Miklós; tekei j. Szűcs Farkas, s. Gyulai Ferencz.

Felső kerületben: gyalui járásban sz. Vajda László,  
segéd Bíró József; hunyadi j. Gyarmathi Zsigmond, s. Ro-  
mán János, bilaki j. szolgabíró Pap Leontin, s. Kilin Samu;  
almási j. Ferenczi Samu, s. Gyarmathi Móza; bácsi j. Hor-  
vát Sándor, s. Ujvári Károly; fejedri j. Teleki Károly, se-  
géd Pap Miklós.

Levélárnok Dorgó László; iktató Kabos Miklós; me-  
gyei főorvos Dr. Pataki; tiszteletbeli főorvos Winkler Frigyes,  
egyzersmind kerületi orvos; felső kerületi orvos Máthé János;  
közponi orvos Bojtha József; mérnök Tolvaj Benedek;  
tiszb. főutbiztos Kelemen Benjamin; alsó kerületbeli utbiz-  
tos id. Endes Lajos; felső k. utbiztos Paniti Nagy Sándor.

A névsor felolvasása közben Fekete J. kolozsvári g.-e.  
esperes felszólal Thuri s több egyén ellen, mint a kik irá-  
nyában a hangulat nem kedvező. Román esperes Pap Tiva-  
dar ezen ellenvetést visszautasítja, mint a ki Thurit szemé-  
lyesen és pedig becsületes embernek ismeri.

Ezek után olvastottak több apró bizottmányi névsora,  
melyek a megyében a cs. kir. hivataloknál s az itteni cs. k.  
törvényszéknél az átvétellel bizatnak meg.

Ezzel a gyűlés szétoszlott.  
Két órákor főispáni ebéd.

**Pest, ápril 13., 1861.** — II. Az országgyűlés  
az egész hetet verificatioval s előleges értekezlet tartásával  
töltötte. A főrendek táblája ma gyűlést tartott s be lön je-  
lentve, hogy a verificatioval készen vannak, tárgyalása hét-  
főre maradt. Az alsóház kétképpen működik, az osztályok ve-  
rificálnak s e mellett minden 5 órákor zárt előleges ülése-  
ket tartanak, hol a kiindulási pont s követendő elvek felett  
egymást kihallgatják. Mig minden képviselő nem nyilatko-  
zott, ülése elé bajosan nézhetünk, pedig még 30—40 nyilat-  
kozat van hátra.

Az ülések zártak lévén, a lapok nem sietnek tudni,  
mi foly e gyűlésen, melyek oly döntőleg vágnak be a  
nemzet életkérdésébe. Azonban, nehogy valamely eleusisi  
titokszertés iránt tegyük kíváncsiakká olvasóinkat, az elő-  
leges vélemények köztudomása felhalmozza elmondanunk,  
hogy azok egy része azon módosítás discussiójára vonatko-  
zik, a parlamentális formák melyikében szerkesztessék azon  
adress, melylyel a trónbeszédre mindenesetre felelnünk kell.  
Emlékeztünk reá, hogy volt egy pár vélemény azon, hogy  
emlékirat alakban szerkesztessék, melyből Europa is tájé-  
kozassa magát ügyeink felett; voltak, kik az adresse ala-  
kot sem tartották volna a 48-iki törvények teljes ellenke-  
zőnek; a harmadik vélemény az, hogy az országgyűlés ösz-  
szül s mint ilyen, határoz s határozatát felfogja terjeszteti.  
Mi lesz ezen határozatban, az sem valamely kabineti titok,  
mert nem lehet egyéb, benne: mint — 1848.

Mit tesz pedig 1848, azt ép annyira felesleges volna  
commentálni e lapok olvasóinak, mint éppen itt. Legfeljebb  
azt említhetjük meg, hogy az unió mindenesetre benne van.

Nemcsak, az unió a kiindulási pont, mennyiben e lesz  
az első tárgy, mi a tárgyalásokat megnyitja. S mintán a  
48-ard Erdélyi uniója nélkül képzelné sem akarják: felesleges  
minden oly aggodalom, mely abból indul ki, hogy Erdély-  
ben még egy országgyűlés lehet.

E meggyőződésünk leginkább a román nemzet felté-  
kenykedését támaszthatná fel, mert nem láttuk teljesítve  
azon méltó, de elkésett igényeket, hogy mint elismert ne-  
gyedik nemzet lépjenek Magyarbónba. Nekem, kinek az ite-  
női körök nemzetiségek iránti véleményét teljesen megis-  
merni szerencsém volt s ki azt bővségesen fogom tárgyalni,  
azon szilárd meggyőződésünk van, hogy a nagy Magyarbón  
a nemzetiségek kielégítése kérdésében ily bőkezű nem volt  
s nem lesz, mint most; s hogy az erdélyi s magyarbóni ro-  
mánok ha sietnek Magyarbón e könnyen háttérbe szorítható  
hangulatát megragadni, ha magoknak egy erdélyi ország-  
gyűléssel akadályokat nem vetnek, itt oly testvéries jogvi-  
szonyokra számolhatnak, melyet az erdélyi országgyűlés meg  
nem adhat.

Soha Magyarbónnak hongytlése nem volt, mely ily  
egy véleménynyel lett volna. Azon két párt, melyet gr. Te-  
leki és Deákról szokás elnevezni, még eddig nem párt, mi-  
után a párt eszméje vélemény, sőt elvkülönbséget feltételez.  
Itt egy a vélemény vagy az elv, csak a kifejezés mérsék-  
lettebb vagy drastikusabb modora felett van némi árnyalat.  
Az 1848, miniszterium, unió, nemzetiségek kielégítésé-  
ről kérdés sem lehet, mert egyik a másikat feltételezi. A  
kormányval szemben a jogteréről egy hajszálnyit sem tá-  
gitanak; de a nemzetiségek iránti szűkkeblűsködéseknek  
sincs többé barátja.

Végül azzal zárom be, hogy mindazon hírek és koho-  
mányok, miszerint D. nem pártolja az uniót, K. levelet irt

volna, melyben egy leendő erdélyi országgyűlésről emlékez-  
nek: oly rágalmak, a mit némelyek saját önző gondolataik  
támogatására koholtak. Eziránt magamnak személyes meg-  
győződést szereztem. Valamint arról is, hogy ha innen su-  
gallatok mennek le, se jogtalanságot, se szűkkeblűséget nem  
sugalmaznak.

## KÜLÖNFÉLÉK.

— Az erdélyi cs. kir. helytartósági elnökség Szeben-  
ben f. hó 14-dikén közhírré teszi, mikép a szebeni cs. kir.  
helytartóságnak hivatali működése f. év ápril 23-kával meg-  
szűnővén, az újra beiktatott erdélyi kir. kormánysság pedig  
mint politikai országos hatóság f. hó 24-dikén a maga mű-  
ködését megkezdővén, e naptól kezdve minden ide tartozó  
beadványok az erdélyi kir. kormánysságkhoz Kolozsvára in-  
tendőnek. Az erdélyi kerület- és járási hivatalok hivatali  
működése az naptól fogva lesz megszűnővén, a melyen azo-  
kal az illető megye, szék vagy vidék szervezése iránti hi-  
vatalos értesítés közöltetni fog. Az erdélyi földterhermen-  
tési alap-igazgatóság ügyelei szintén a visszaállított kir.  
kormánysságkhoz mennek át f. hó 23-val, s e naptól kezdve  
az illető beadványok szintén oda intézendők.

— Olvastuk, hogy külföldi Beamterek minő eljárással  
hajtkák be az adó-hátralékokat: a mint értesültünk még létező  
cs. kir. magyar Beamterek is követik a példát — csak  
hogy egy kissé szelidebb bánásmóddal a következők: gyalai  
cs. kir. járásfőnök D. L. a kerületi főnöktől vett ren-  
delés folytán — Gy. v-i. jegyző D. J.-hez küldött, hogy  
az a jegyzősége alatti P. községben levő adóhátralékok  
bármilyen módon behajtsa, a rendelet ily módon teljesített:  
7 adófizető szegény embertől 7 szekér szénát pénzen fogad-  
tot fuvarosok által — folyó hó 6-dik napjára amtsagra  
Gyaluba elárverezendőt, lehozottat, s mintán délre a 7  
szekér széna megérkezett, délután mindenki beamter vona-  
kodott az árverezést megtartani, — s mi lön a következők  
— a szénát ott helyben lerakatták. Már most az a kérdés  
1-ór mi fog azon Gyaluba hozott szénával történni? —  
2-ór ki fogja a fuvarbért hordozni? — 3-ór ki fogja azon  
emberek kárát megtéríteni, a szénának azon részére nézve  
a mit a fuvarosok marháit megettek? — és 4-ór ki fogja  
azon kárt megfizetni, mely származand, ha az elvett szé-  
na miatt a tulajdonos marhája éhel fog elveszni?

— (Neerolog.) Bethleni gróf Bethlen Leopoldina ifjabb  
gróf Bethlen Ferencné, maga, távol levő fivére gróf Beth-  
len Mihály, férje gróf Bethlen Ferenc, magok és számos  
rokonok nevében mély fájdalommal jelentik forrón szere-  
tett édes atyjoknak, illetőleg ipjának cs. kir. kamarás beth-  
leni gróf Bethlen Leopoldinak folyó 1861 évi  
ápril. 14-én estli 9 órákor, a haldoklók kezgerezének buz-  
gó felvétele után, két évi lassu sorvadás következtében,  
kora 61-dik, özvegysége 2-dik évében történt kimúlását. Föl-  
dirésze az elhunynak folyó hó 16-kán délutáni 4 órákor,  
egész csendben végzendő bészenteles után a nagy-teremi esá-  
ládi sirbaltba fog elszállítatni; lelkeért pedig e hó 22-kén  
reggeli 10 órákor a tt. kegyesrendű atyák szentegyházában  
engesztelő áldozat az irlalom Istenének bemutatnatni. Mely-  
re minden résztvevők szomoruan meghívatnak.

— A „Fortschritt” a magyar követelések kielégítése  
felől terjengett híreket megcáfolya így szól: „Már maga  
az udvari kancellár távolléte lehetetlennek tűnteti föl, hogy  
utóbbi időben a magyar követelésekre nézve kedvező lépés  
lett volna, s kivált ily mérvű lépés. Szintoly bizonyosnak  
mondják azt, hogy Apponyi gróf jelentétekor egyetlenegy  
szót se ejtett a magyar miniszterium felől. Sőt képesek va-  
gyunk még többet mondani, hogy magyarbóni barátinkat il-  
lusioktól megóvjuk s hasztalan vagy éppen veszélyes kísér-  
letek s erőfeszítésekkel elintstük: hogy a legtávolabbi ki-  
látás sem létező egy külön miniszterium meg-  
nyerhetésére. A kormány nem szorítja meg a pesti or-  
szággyűlés tanácskozásainak szabadságát, valamint a me-  
gyéket is hagyta magukat kibeszélni, pártolni fogja Ma-  
gyarország öngazgatását a tartomány minden kizárólag bel-  
ügyeiben, de szilárdan el van határozva minden oly köve-  
telést, mely a pragmatika sanetionának az udvari  
kancelláriák közegén kívül bármely más módon  
leendő kivételét célozná, hajthatatlanul visz-  
sautasítani.”

— F. hó 13-kán Bonezidán egy istálló, ugyan-  
akkor Patában egy esir és asztal égett el. Biztosítva  
voltak a magyar bizt. társaságnál.

— Id. Majláth György volt országbíró f. hó 12-  
dikén 75 éves korában meghalt.

— A karloviczi szerb congressus ápril 12-ikén a Ma-  
gyarországhoz csatlakozást és a leendő vajda-választásnál  
minden nemzetiség választási képességét kimondotta. A kije-  
lölést a skupesina tartotta fenn magának.

— Sokeszevics leköszönését megerősíti az „Oest. parl.  
Corresp. De helyébe a báni hivatalra nem Jellasiich jun. ha-  
nem Philippovich van kineve, ki most a karloviczi gyű-  
lésen cs. biztos.

— Az országgyűlési követeket a „M. O.” következő-  
leg osztályozza: van 118 már az 1848-iki nemzetgyűlésen  
volt képviselő, kiket ügyünk bukása után az osztrák kor-  
mány per alá fogott. 40 van olyan, kik halálra vagy bört-  
nőre voltak ítélve, mit néhányan külföldre meneküléssel  
kerültek ki. Volt honvédtiszt 12; lelkes 11: 6 római, 2 ge-  
kath., 3 ref., 1 lutheranus; mágus 32, számkivetésben élő  
3: Klappa, Pulszky, Simonyi. — Az egész testület egyhar-  
mada megyei vagy városi tisztviselő; császári hivatalnok  
csak kettő van, Horváth B. és Dobránszky. (Ez utóbbi el-  
len a ház a választási gyanus körülmények miatt vizsgálá-  
tot rendelt.) A felsőházban van 16 honvédtiszt és 4 volt  
fogoly.

— Napoleon hg híre szerint magyar földbirtokos lett.  
Ugyan is a mint beszél a hg., b. Sinától a Grassalkovics-  
féle uradalmat megvette.

— A franciaiz, angol, olasz stb. lapok Pesten időző tu-  
dósítói tiszteletére lakomát rendeznek. A kivitellel Jókai és  
Tóth Kálmán vannak megbízva.

## POLITIKAI HIREK.

— A varsói eseményekről még a következő részleteket írják: Utasok, kik f. hó 10-kén hagyják oda Varsót, beszélnek, hogy 9-kén számos befogatások történtek és hogy a halottak és sebesültek száma mintegy 300-ra rug. Benthier ezredes, Chruloff tők törzskarának főnöke főbe lötte magát; öngyilkosságának oka, mint mondják az, hogy az érintett tábornokkal heves szövitá-ba keveredett amiatt, hogy miért lövetett ez utóbbi a népre.

— A bécsi dipl. körökben, mint a „Parl. Corr.” írja, azt hiszik egyébiránt, hogy az orosz kormány szigorú eljárása nem fog sokáig tartani és miután megmutatta, hogy elég ereje van, leküzdeni a mozgalmat, ismét az engedmények terére fog fellépni. Megjegyzésre méltó, hogy az utóbbi varsói események óta híre jár, hogy Ausztria és Poroszország közt alkudozások volnának folyamatban a lengyel kérdésre vonatkozólag. Kapcsolatban ezen hírrel kilátásba helyezik azt is, hogy mind Galiciában, mind Posenben ki fogna hirdettetni az ostromállapot.

— Varsóban több esendháborítás nem történt, de az onnan érkező tudósítások szerint még folyvást tarthatni szomorú katasztrófától.

— Egy a viszonyokba igen beavatott magas állású egyén írja Párisból, hogy alig lehet valakinek fogalma azon buzgó törekvéstől, melyet Napoleon császár az európai béke fentartása körül tanusít. Legközelebb megint irt volna mind Victor Emánuelnek, mind Cavour grófnak és igen melegen ajánlotta volna nekik, hogy éppen Olaszország érdekében ne kössenek ki Ausztriával. Talleyrand turini francia követ is utasítást kapott volna ezen szellemben működni. Azonkívül Thouvenel is folyvást figyelmezteti Metternich hget azon veszélyekre, melyeknek kitéve volna Ausztria, ha Olaszországot megtámadná, és Moustier marquis a bécsi francia követ szintén minduntalan inti az osztrák kormányt ezen veszélyes hadvállalattól. Midőn a varsói események felmerültek, a francia kabinet engesztelőleg igyekezik hatni a császár kormányára, és azon engedményeket, melyeket Sándor császár a lengyeleknek tenni jónak látott, a francia diplomácia eszközölte volna ki. De Napoleon nem csak a kormányok-

ra, de a népekre is igyekezik visszatartóztatólag hatni és a mennyire tehette és összeköttetései megengedték, a magyarokat és lengyeleket is nyugodtabb magaviseletre és mérsékeltbb igényekre törekedett bírni. Mindkét nemzet vezetői közül sokan tudják ezt. Egy szóval, az érintett magas állású egyén állithatni véli, hogy Napoleon császár mostanra a béke fentartását óhajtja. De képes-e ez megnyugtani a világot? Ez oly kérdés, melyre senki sem mer igen-nel felelni, minthogy Napoleonnak okai vannak nem gátolni a háború kitörését, és mert mint mondani szokták, Napoleon császári köpenye redőiben hordja a békét és háborút, s végre mert eddigi politikájához hűtlen lenne, ha valamely népnek azt tanácsolná, hogy ne használja fel a kedvező pillanatot és ne törődjék jövővel.

A mi a római kérdést illeti, mondják, hogy a Páris és Turin közt szőtt alkudozások nemsokára annak megoldását vonandják maguk után. Ezen megoldás annyiban ideiglenes természetű volna, a mennyiben Róma vegyes francia-piemonti őrséget kapna. A piemonti kormány alkalmasint ezen eseten is átvénné az öök városban a polgári ügyek vezetését és a francia csapatok a sz. atya biztonsága felett csak azon napig fog-nának őrködni, a melyen Olaszország és a sz. szék közt végleges kiegyezkedés történne. Csakhogy e napot nem képes senki megjósolni.

— Belgrádba 102 bolgár-család érkezett 1400 db. marhával és teljes podgyászszal menekülve a török agák zsarolása alól.

— Londonból írják a „Moniteur”-nek, hogy Angliában nagyon népszerűtlen eszme az angol-osztrák szövetség eszméje és Anglia Franciaországon kívül nehezen fogna más hatalommal szövetkezni.

— Az amerikai egyesült államokban békés megoldásra van kilátás. Ugy látszik, hogy az észélyes kormányzók a vérontást el fogják kerülni. Sumter és Pickens erősségből a szövetséges hadak kivonultak. Magán tudósítások szerint a dél és az északi államok közt az egyesítés meg van kötve.

Ujabb. — A lengyel határszélről apr. 12-ről írják: Sz.-Pétervárról három tábornok érkezett meg

Varsóba Gorcsakoff támogatására. A helytartósági tanács nincs feloszlata, csak működésében korlátozva. Folyvást érkeznek hadcsapatok. Chruloff katonasággal megy Lublinba, hol az izgatottság mint hírlik agasztóvá kezd válni.

— Páris, ápril 10. Hallomás szerint Czartoryszki herceg a lengyel emigrációnak több előkelő tagjaival együtt tegnap kihallgatáson volt a császárnál, kinek elébe terjesztik Lengyelhon gyászos helyzetét, kérve az orosz császárnál való magas közbenjárását. A császár a részvét nyilván kifejezett érzelmei mellett is mint mondják a jelen bonyolult helyzetre utalt és azon nehézségekre, mely ezen ügybeli jószól-gátat akadályozzák.

— Páris, ápril 11. (Hamb. N.) Itt azon erőlködnek, hogy a békét ez évrefentartsák. A császár Olasz, — Osztrák — és Oroszországnak, valamint a lengyelek s magyaroknak önmérséklési tanácsokat adott.

— Turin, ápril 12. Az „Italia” jelenti, miként a kamarai többség és Garibaldi közt támadt egyenlenség kielégítőleg lön megoldva.

— Páris, ápril 12. A mai „Patrie” megerősíti az ötven garibaldianusnak Spizzánál történt kiszálltáról közölt hírt, hozzátevéen, hogy azon garibaldianusok száma, kik általában a dalmattai part közelében kiszáltak a közel hegyekbe menekültek, 500-ra is tehető.

— Bécs, ápril 15. A császár az alsó-ausztriai országgyűlési feliratott átadó küldöttséget kegyesen fogadván kiváló hangnyomattal emelék ki a birodalom egységét.

— Zágráb, ápril 15. Az országgyűlés megnyitott s a bán örömrivalgással fogadtatott, megnyitó beszéde sok zsíviót idézett elő.

— Bern, aprli 15. Hivatalos körökben biztos tudósítást emlegetnek Turinból, mely szerint a Garibaldisták tanácskozása abban állapodott meg, hogy 1861-ben védállást foglalnak, mert a támadáshoz nem eléggé erősek, Franciaország segítségét pedig megvetik.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

## H I R D E T É S E K.

### NEM HIVATALOS.

(122)

#### H i r d e t m é n y.

(2—6)

Alólt tisztelettel jelenti a nagyérdemű közönségnek, hogy a tavaszi évszakra nézve raktárában nagy választékban a legfinomabb kelmékből s többféle formákban készült **női menték** találtak, a legújanyosabb arakban; hogy pedig a mostani szűk pénz viszonyok között is segítve legyen, tehát ugy készítette, hogy a téli évszakra meg lehessen prémeztetni, s bérletetni, s ez által el lesz érve, azon nagyszerű cél, hogy egyszerre nem kellek oly nagy összeget kiadni, mint a mennyit egy téli mente igényel.

Egy uttal azt is kívánja tudatni, hogy nyaralás végett az idén is elvállal mindennemű szöcs készítményeket.

Kolozsvártt, április 8-án, 1861.

Proháczy János,  
szöcsmester.

Raktára van a nagy-piaczon.

(119)

#### Országos vásár hirdetés.

(3—3)

Az erdélyi m. Helytartóság, idei martius 26-diki 1580/97 szám alatt kelt intézvényével, mls báró Bornemisza János ur folyamodványára, Szent-László helységében, Tordamegyében, évenként kétszer, u. m. április 27-kén és october 28-kán országos vásár tarthatására engedélyt adni méltóztatván, ezennel magán hirdetés útján közhírré tétetik. körülményes n érintve: április 25—26-án mindenféle ökör-, ló- s különösen juh-vásár, és 27-én a napja; october 26—27-kén baromvásár, és 28-kán a napja fog megtartani.

(118)

#### Ólfa-vágás és szállítás.

(3—3)

A besdái közbirtokosság, a besdái közös havas fenyes részén, nagy mennyiségben ólfaát vágatni, s azt a Jára-vízen Borrévig s folytatólag az Aranyoson Várfalvaig szállíttatni akarván, ezennel felhívatik minden e téren működni szokott vállalkozó, hogy folyó év majus 31-ig Szent-Lászlón Tordamegyében aligazgató **Pálfi András** urat személyesen vagy pedig bérmentes levél által (utolsó posta Gyálu) e tárgyban megtalálni készkedjék.

(93)

Orvostudor Romershausen

#### szem essentiája.

(2—2)

Egy jeles gyógyszer a gyenge szemek látereje megerősítésére, meggyógyítására és megtartására.

Gyertyavilágítást tartós munkálás és nem elégséges világosság által előidézett szem gyengeségek ellen és a szemeknek, erős szél, por s a t. által okozott könnyű fájdalmaiban nincsen jobb gyógyszer ezen szemessentiánál.

Kapható Kolozsvártt gyógyszerész Wolff János úrnál.

(120)

#### Eladó zongora.

(2—3)

Egy Schweighofer-féle legjobb karban levő **uj zongora** jutányos áron eladó. Értekezhetni felőle Stein János könyvkereskedésben.

### STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvártt kapható:

## Erdélyhoni jogtudomány.

Irta **DÓZSA ELEK**, jogtudor.

Első könyv: **Erdélyhoni közjogtan.** Második könyv: **Magyar magánjogtan.** Harmadik könyv: **Magyar pertan.**

A három kötet ára 6 frt o. é.

Vidéki megrendelések azonnal a legpontosabban teljesíttetnek.

**Magyarország alaptörvényei**  
közjogi fejtegetésekkel és fölvilágosításokkal  
Irta egy **Jurista.** Ára 1 frt.

## A szolgabirói hivatal.

Irta **Zsoldos Ignác**, magy. acad. rendes tag.

I. kötet. **Törvénykezési rész.** Harmadik kiadás. Ára 3 frt.

### Törvénytudományi műszótár,

közrebocsátja a magyar tudós társaság; második bővített kiadás, 2 frt o. é.

## Erdélyi diéták végzéseinek

nyomdokai és a **Compilata Constitutio** után kelt articulusok kivonatja.  
Egybeszedte G. L. 3 kötet. Ára 3 frt.

Erdélyország nagyfejedelemségének

## ujabb országgyűlési végzései

(Articuli novellares diaetales)  
1744—1811

magyarosította s egy vezetékekkel s némely külön jegyzetekkel világosította dálnoki **Incze József.** Ára 2 frt 50 kr., köve 3 frt.

## BENTHAM JEREMIÁS MUNKÁI.

I-ső kötet. **Törvényhozási elvek. Polgári törvénykönyv elvei.**

II-dik kötet. **Büntető törvénykönyv elvei.**

Franziából **RÉCSI ÉMIL.** Ára 3 frt 60 kr.